



אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה לחינוך תש"פ 2019-20

שם הקורס: מבנה מערכת החינוך הערבית בישראל

מס' קורס: סמס' א' 129-13721 – סמס' ב' 129-13731

שם המרצה: פרופ' אסמעיל אבו-סעד

שעות קבלה: יום רביעי 14-15 בבנין 72 חדר 141

יעדי ההוראה:

להכיר את מערכת החינוך הערבית בישראל ואת מאפייניה הייחודיים, השינויים והתמורות שעברה מאז שנת 1948. יודגשו אפיונים אלמנטאריים של החברה הערבית והשפעתם על התפתחות מערכת החינוך.

פרשיות לימודים:

- מערכת החינוך הערבי – התפתחות היסטורית:
 - התקופה העות'מאנית (1516- 1917)
 - תקופת המנדט הבריטי (1917- 1948)
- החינוך הערבי בישראל:
 - מערכת החינוך הערבי בישראל - התפתחות היסטורית (1948- היום)
 - מבנה מערכת החינוך הערבית
 - שינויים ותמורות
 - מטרות ויעדים
 - תוכניות לימודים
 - פוליטיזציה ושליטה
 - נתונים על המערכת ומשמעותם
 - הערכת הישגים
 - תכניות לקידום אוכלוסיות חלשות
 - טיפוח המצוינות ושוויון הזדמנויות בחינוך
 - סוגיות ודילמות ערכיות ומעשיות העומדות בפני מערכת החינוך כיום.

דרישות והרכב ציון הקורס *

משקל בציון הסופי **	
נוכחות	% - _____
בחנים ***	% - _____
השתתפות פעילה	% - <u>10%</u>
תרגילים	% - <u>15%</u>
עבודה מסכמת	% - <u>75%</u>
סה"כ	100% -
* ציון עובר - 70	

רשימה ביבליוגרפית – הרשימה המעודכנת לחומרי הלימוד נמצאת במוודל.

אבו-סעד, א. (2015). **החברה הערבית בישראל, כרך ד': יחידה 10: מערכת החינוך**. עמ' 9-162, רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה.

אבו-סעד, א. (2009). התפתחות מערכת החינוך הפלסטינית-ערבית בתקופת האימפריה העות'מאנית והמנדט הבריטי. **אלנבראס**, 5, 4-20.

אבו-סעד, א. (2009). החינוך הערבי בישראל: סוגיות ודילמות. **אלנבראס**, 5, 4-20. 21-52.

אבו-סעד, א. (2004). מדיניות השליטה והמיעוט הערבי-פלסטיני בישראל- מערכת החינוך הבדואית בנגב. **מדינה וחברה**, 911-932.

איילון, ע. (עורכים). (2004). חינוך ותסכול בפלסטין המנדטורית: המקרה העצוב של המורה נעים סלמאן. בתוך, עמי איילון ודויד ווסרשטיין **מדרסה: חינוך, דת ומדינה במזרח התיכון**. תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, מרכז משה דיין ללימודי המזרח.

אלחאג', מ. (2003). חינוך בצל קונפליקט: הגמוניה לעומת רב-תרבותיות נשלטת. בתוך מאגד אלחאג' וא. בן-אליעזר (עורכים) **בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה**. חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה, עמודים 295-327.

אלחאג', מ. (1998). חינוך לרב-תרבותיות בישראל לאור תהליך השלום. בתוך, מ. מאוטנר, שגיא, א. ושמיר, ר. (עורכים) **רב-תרבותיות במדינה דמוקרטית ויהודית**. תל אביב: רמות, עמודים, 703-713.

אלחאג', מ. (1996). **חינוך בקרב הערבים בישראל: שליטה ושינוי חברתי**. ירושלים: מאגנס.

בליקוף, מ. (2014). **פערים בין יהודים לערבים במערכת החינוך - התשתית הפיזית**. ירושלים: סיכוי.

בנזימן, ע., ומנצור, ע. (1992). **דיירי משנה: ערבי ישראל- מעמדם והמדיניות כלפיהם**. ירושלים: כתר.

ג'בארין, י., ואג'באריה, א. (2010). **חינוך בהמתנה: מדיניות הממשלה ויוזמות אזרחיות לקידום החינוך הערבי בישראל**. חיפה: דיראסאת, מרכז ערבי למשפט ומדיניות והקליניקה לזכויות המיעוט הערבי-פלסטיני הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה.

גולן-עגנון, ד. (עורכת). (2004). **אי שוויון בחינוך**. תל אביב: בבל.
כהן, ה. (2006). **ערבים טובים**. ירושלים: הוצאת עברית ירושלים (פרק 5, עמ' 151-186).

אסף ויניגר, א. (2018). **מבט על החינוך הערבי**. ירושלים: הכנסת, מרכז המידע והמחקר.

ויסבלאי, א. (2017). **החינוך הבדואי בנגב – תמונת מצב**. ירושלים: הכנסת, מרכז המידע והמחקר.

ויסבלאי, א. (2013). **מערכת החינוך בישראל – סוגיות מרכזיות שנדונו בוועדת החינוך, התרבות והספורט**. ירושלים: הכנסת, מרכז המידע והמחקר.

חדאד-חאג' יחיא, נ. ואסף, ר. (2017). **החברה הערבית בישראל: תמונת מצב חברתית-כלכלית ומבט לעתיד**. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

טיפוח ומיצוי ההון האנושי בישראל: מערכת החינוך כמנוע לשילוב כלכלי-חברתי של החברה הערבית: ניתוח השוואתי ועקרונות מנחים. (2015). ירושלים: משרד ראש הממשלה, משרד החינוך ומשרד לשוויון חברתי.

יזבקף, ה. וקוזמא, ל. (עורכות). (2017). **מעמד אישי ומגדר: נשים פלסטיניות בישראל**. חיפה: פרדס הוצאה לאור.

מרעי, ס. (1985). "החינוך הערבי בישראל: תלמידים כמחנכים ומחנכים כתלמידים". **פוליטיקה** 4, 34-36.

סבירסקי, ש. דגן-בוזגלו, נ. (2009). **בידול, אי שוויון ושליטה מתרופפת: תמונת מצב של החינוך בישראל**. תל אביב: מרכז אדווה.

סבירסקי, ש. דגן-בוזגלו, נ. (2011). **יעדים לתיקון החינוך לקראת קידום כלל התלמידים בישראל**. תל אביב: מרכז אדווה.

רובינשטיין, א. (2017). **שבטי מדינת ישראל: ביחד ולחוד, ליברליזם רב-תרבותיות בישראל**. מודיעין: כנרת, זמורה ביתן דביר.

שטרית, ס. (2014). יהודית ודמוקרטיה: מבחן בחינוך: חיבור על החינוך, לאומיות, אתניות ודמוקרטיה. תל-אביב: בימת קדם הוצאת ספרים.

מומלץ

לוסטיק, א. (1985). **ערבים במדינה יהודית**. חיפה: מפרש.

מרעי, ס. (1985). "החינוך הערבי בישראל: תלמידים כמחנכים ומחנכים כתלמידים". **פוליטיקה 4**, 34-36.

סבירסקי, ש. (1990). **חינוך בישראל: מחוז המסלולים הנפרדים**. תל-אביב: ברירות. פרי, פ. (עורכת). (2007). **חינוך בחברה רבת תרבויות**. תל-אביב: כרמל.

צרצור, ס. (1999). החינוך הערבי. בתוך א. פלד (עורך), **יובל למערכת החינוך בישראל (1061-1083)**. תל-אביב: הוצאת משרד הביטחון.

צרצור, ס. (1985). לשאלת חינוכו של מיעוט זר במדינתנו. בתוך וולטר אקרמן, אריה כרמון ודוד צוקר (עורכים) **חינוך בחברה מתהווה: המערכת הישראלית**. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.